

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету міжнародних відносин і права

Юрій МУДРИК
2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Академічна мовна культура дослідника»

Галузь знань – 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність – 011 Освітні, педагогічні науки

Рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий)

Ступінь вищої освіти – доктор філософії

Освітньо-наукова програма – Освітні, педагогічні науки

Обсяг дисципліни – 3 кредити ЄКТС.

Шифр дисципліни – ОЗП4

Мова навчання – українська

Статус дисципліни: обов'язкова (загальної підготовки)

Факультет – гуманітарно-педагогічний

Кафедра – української філології

Форма навчання	Курс	Семестр	Загальне навантаження		Кількість годин						Вид семестрового контролю		
			Європейські кредити	Години	Аудиторні заняття				Індивідуальна робота здобувача	Самостійна робота здобувача, в т.ч. ІРС	Курсова робота	Залік	Іспит
					Всього	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття					
ДФН	1	1	3	90	34	17	–	17	–	56	–	+	–
ЗФН	1	1	3	90	8	4	–	4	–	82	–	+	–

Робоча програма складена на основі Освітньо-наукової програми Освітні, педагогічні науки та Стандарту вищої освіти зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

Програму склав к. філол. н., доц. Василь ДЕНИСЮК.

Схвалена на засіданні кафедри української філології (протокол № 11 від 28 червня 2024 р.).

В. о. завкафедри української філології Анатолій ЯНЧИШИН

Робочу програму розглянуто та схвалено вченою радою факультету міжнародних відносин і права.

Голова вченої ради ФМВП Юрій МУДРИК

2. Пояснювальна записка

Вивчення навчальної дисципліни «Академічна мовна культура дослідника» передбачає розширення уявлень здобувачів ступеня доктора філософії про українську наукову мову, засвоєння правил побудови наукових текстів, формування мовно-стилістичної грамотності, створення якісних наукових текстів.

Пререквізити: вихідна.

Кореквізити: методологічні засади педагогічних досліджень, управління науковими проєктами, медіапедагогіка, технології навчання і виховання, іноземна мова: іншомовна комунікація, компаративні дослідження в освіті.

Вивчення дисципліни має забезпечити формування таких **компетентностей:** здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі освіти/педагогіки у процесі дослідницько-інноваційної та професійної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та професійної практики; здатність проваджувати дослідницьку/інноваційну діяльність з дотриманням правил академічної доброчесності та професійної етики; здатність демонструвати культуру наукового усного і писемного мовлення державною та іноземними мовами, використовувати сучасні стратегії іншомовної комунікації; здатність до створення та реалізації наукових проєктів, зокрема в міждисциплінарному контексті; здатність володіти дидактичним інструментарієм творчої організації навчальних занять у ЗВО, ефективно використовувати сучасні цифрові інструменти, інформаційні технології та ресурси у професійній, інноваційній та/або дослідницькій діяльності; здатність дотримуватися вимог академічної доброчесності та професійної етики в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності.

програмі результати навчання: здобувач, який успішно завершив вивчення дисципліни, має вміти використовувати академічну українську та іноземну мови, сучасні інформаційно-комунікаційні інструменти і технології для забезпечення ефективних наукових та професійних комунікацій; володіти культурою наукової мови для формулювання думок, ведення дискусій, обстоювання власних позицій, обґрунтування рекомендацій та пропозицій; застосовувати програмні засоби і мультимедіа, електронні ресурси та засоби ІКТ у науково-педагогічній діяльності та проведенні наукових досліджень; використовувати інформацію з українських і зарубіжних архівів, бібліотечних каталогів, найновіші ІКТ-ресурси, наукометричні платформи (наприклад, Scopus, Web of Science) для локалізації джерел, корисних для власного наукового дослідження; аналізувати і критично сприймати медіатексти.

Мета – формувати академічну мовну культуру здобувачів академічної кваліфікації доктор філософії.

Предмет – українська мова в науковій комунікації.

Завдання: сформувати компетентності, спрямовані на здатність використовувати ресурс української літературної мови для створення усних та писемних наукових текстів відповідно до прагматичних настанов автора та умов комунікації наукового дискурсу.

Результати навчання. Здобувач, який успішно завершив вивчення дисципліни, має знати критерії наукового стилю, на високопрофесійному рівні володіти навичками усної та писемної наукової комунікації українською літературною мовою, створювати наукові тексти різних жанрів відповідно до норм сучасної української літературної мови.

3. Структура залікових кредитів дисципліни

Назва теми	Кількість годин, відведених на		
	Денна форма		
	лекц	пр	СРС
<i>Розділ I. Українська мова як засіб представлення наукового дослідження</i>			
<i>Тема 1. Вступ.</i>	2	2	8
<i>Тема 2. Науковий стиль сучасної української літературної мови.</i>	2	2	9
<i>Тема 3. Дискурсивні параметри наукового тексту.</i>	4	4	10
<i>Тема 4. Конструювання наукового тексту.</i>	4	4	10
<i>Тема 5. Редагування письмового наукового тексту.</i>	3	3	10
<i>Тема 6. Усне наукове мовлення.</i>	2	2	9
<i>Разом за 1 семестр:</i>	17	17	56

4. Програма навчальної дисципліни

4.1. Зміст лекційного курсу

Номер теми	Перелік тем лекцій, їх анотації	ДФН
		К-сть годин
1.	<p>ВСТУП</p> <p>1. Поняття про українську літературну мову.</p> <p>2. Генеалогія української мови, її типологічні ознаки, близькоспоріднені мови.</p> <p>3. Мовні норми.</p> <p>4. Українська мова як державна. Законодавство України про функціонування української мови.</p> <p>5. Українська мова у сфері науки. Історія зародження і розвитку наукового стилю української літературної мови. Вплив суспільно-політичних чинників на формування наукового стилю.</p> <p>6. Дискусії навколо правописних питань в Україні. Зміни до нової редакції українського правопису.</p> <p>7. Академічна добросовісність – як засадничий принцип наукових досліджень.</p> <p>[2; 4; 5]</p>	2

2.	<p>НАУКОВИЙ СТИЛЬ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стельова диференціація сучасної української літературної мови. Підстили наукового стилю. 2. Науковий текст як форма існування наукових знань. 3. Жанрові різновиди наукових текстів (анотація, автореферат, монографія, дисертація, реферат, тези, стаття, рецензія). 4. Лексичні особливості текстів наукового стилю. 5. Термінологічна лексика як ознака наукового стилю. Термінологія спеціальності «Освітні, педагогічні науки». Галузева термінологія, що відображає поняття теорії і методологія психологічної сфери, практичної діяльності психолога, менеджмент діяльності психолога тощо. 6. Педагогічна термінологія у структурі термінологічної лексики української мови. Історія формування педагогічної термінології. 7. Іншомовна лексика в структурі наукового стилю української літературної мови. Негативні тенденції у використанні запозиченої лексики в сучасному науковому дискурсі. 8. Типи і структура лексикографічних праць. 9. Внутрішньомовні та позалінгвальні чинники процесу запозичення лексики. Запозичення зі слов'янських (старослов'янська, польська, чеська та ін.) та неслов'янських (грецька, латинська та ін.) мов. Ознаки запозиченої лексики. Запозичення в наукових текстах спеціальності «Освітні, педагогічні науки». Ознаки освоєння іншомовного слова. <p>[2; 4; 5]</p>	2
3.	<p>ДИСКУРСИВНІ ПАРАМЕТРИ НАУКОВОГО ТЕКСТУ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сучасні підходи до поняття «текст» у лінгвістиці. 2. Текст і дискурс: співвідношення понять. 3. Науковий дискурс. Науковий текст як результат когнітивно-комунікативної діяльності науковця. 4. Поняття про смислову структуру наукового тексту. 5. Доказ, переконування, логічна аргументація, висновки. 6. Дискурсивні інновації в науковому тексті. 7. Педагогічний дискурс. Специфіка сучасного педагогічного дискурсу. 8. Специфіка науково-навчального тексту зі спеціальності «Освітні, педагогічні науки». 9. Специфіка наукових текстів спеціальності «Освітні, педагогічні науки». 10. Дискурсивні особливості комунікування педагогічних працівників. <p>[2; 4; 5]</p>	4
4.	<p>КОНСТРУЮВАННЯ НАУКОВОГО ТЕКСТУ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Науковий текст як цілісний комунікативний блок. 2. Феномен інтертекстуальності в науковому тексті. 3. Лінгвальні засоби маркування інтертекстуальності науковця. 4. Компресія наукового тексту. 5. Мовні засоби організації інформації в наукових текстах із проблем освіти, педагогіки. 6. Дискусійні питання про емоційність, образність та експресивність наукового стилю. 7. Оцінка в науковому тексті як презентант позиції автора. 8. Специфіка відображення наукових знань у наукових тестах спеціальності «Освітні, педагогічні науки». <p>[1; 2; 3; 4; 6]</p>	4

5.	РЕДАГУВАННЯ ПИСЬМОВОГО НАУКОВОГО ТЕКСТУ 1. Типові помилки в наукових текстах з теорії і методології педагогічної освіти. 2. Лексичні помилки: змішування паронімів, мовленнєва недостатність і надмірність. 3. Помилки у вживанні фразеологічних зворотів, синонімів, неправильне використання запозиченої лексики. 4. Творення форм ступенів порівняння прикметників. 5. Активні і пасивні конструкції в наукових текстах. 6. Особливості вживання дієприкметників в українській мові. 7. Типові помилки у вживанні прийменників. 8. Проблеми перекладу наукових текстів. Причини виникнення помилок під час комп'ютерного перекладу. 9. Аналіз наукових текстів зі спеціальності «Освітні, педагогічні науки». [1; 2; 4]	3
6.	УСНЕ НАУКОВЕ МОВЛЕННЯ 1. Усна комунікація в науковому дискурсі. 2. Усна наукова доповідь і виступ. 3. Наукові заходи та їх роль у розвитку наукової мови. Наукова конференція. Науковий діалог. 4. Поняття про мовну особистість. Мовна особистість доповідача. 5. Мовна компетенція. 6. Прийоми виголошення доповіді й привернення уваги слухачів. Дискусія. Підготовка дискусії. 7. Комунікативні стратегії. 8. Інтонаційна виразність наукового мовлення. Пауза в науковому мовленні. 9. Мовні засоби впливу на адресата. 10. Аналіз усних наукових виступів зі спеціальності «Освітні, педагогічні науки». [1; 4; 6]	2
<i>Разом:</i>		17

4.2. Зміст практичних занять для здобувачів

Номер теми	Теми та зміст практичних занять	ДФН
		Кількість годин
	РОЗДІЛ І. УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ЗАСІБ ПРЕДСТАВЛЕННЯ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ	
1	НАУКОВИЙ СТИЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ 1. Обговорення теоретичного матеріалу за темою лекції 2. 2. Усне опитування, оцінювання й коментар відповідей здобувачів. 3. Заслуховування повідомлень здобувачів про тематику наукових досліджень.	2
2	ЖАНРОВІ РІЗНОВИДИ ТЕКСТІВ НАУКОВОГО СТИЛЮ 1. Обговорення теоретичного матеріалу за темою лекції 2. 2. Контроль виконання домашніх завдань. 3. Виконання вправ на визначення жанрів наукового стилю, дискурсивних практик.	2
3	КОМПОЗИЦІЯ НАУКОВОГО ТЕКСТУ ТА ЙЇ МОВНЕ ВИРАЖЕННЯ 1. Обговорення теоретичного матеріалу за темою лекції 3. 2. Перевірка й оцінювання домашніх завдань. 3. Виконання вправ, спрямованих на визначення структурних елементів наукових текстів.	2

4	<i>ДИСКУРСИВНІ ПАРАМЕТРИ НАУКОВОГО ТЕКСТУ</i> 1. Узагальнення теоретичного матеріалу за темою лекції 3. 2. Перевірка й оцінювання домашніх завдань. 3. Виконання вправ на визначення специфічних ознак галузевого тексту та коментування мовних огріхів.	2
5	<i>ПРАГМАТИЧНО-КОМУНІКАТИВНІ ОСОБЛИВОСТІ НАУКОВОГО ДИСКУРСУ</i> 1. Обговорення теоретичного матеріалу за темою лекції 3. 2. Аналіз галузевих текстів на визначення інтертекстуальності. 3. Перевірка й оцінювання домашніх завдань.	2
6	<i>КОНСТРУЮВАННЯ НАУКОВОГО ТЕКСТУ</i> 1. Узагальнення теоретичного матеріалу за темою лекції 4. 2. Аналіз галузевих текстів на визначення мовних засобів їх організації.	2
7	<i>РЕДАГУВАННЯ ПИСЬМОВОГО НАУКОВОГО ТЕКСТУ</i> 1. Обговорення теоретичного матеріалу за темою лекції 5. 2. Перевірка домашніх завдань. 3. Дискусія на тему «Науковий текст: актив vs пасив». 4. Виконання вправ, спрямованих на вміння правильно вживати мовні засоби для передачі думки.	3
8	<i>УСНЕ НАУКОВЕ МОВЛЕННЯ</i> 1. Обговорення теоретичного матеріалу за темою лекції 6. 2. Перевірка домашніх завдань. 3. Виконання вправ, спрямованих на вміння презентувати наукове дослідження. 4. Узагальнення вивченого матеріалу.	2
<i>Разом:</i>		17

У процесі виконання практичних завдань робіт із дисципліни здобувачі набувають **практичних навичок**, зокрема: використовувати необхідну фахову термінологію; аналізувати та узагальнювати мовні явища; доцільно вживати лексику; правильно вживати граматичні форми та синтаксичні конструкції; структурувати науковий текст; визначати інтертекстуальні фрагменти тексту; давати коментар до різних мовних явищ.

4.3. Зміст самостійної роботи

Самостійна робота здобувачів полягає в систематичному опрацюванні програмного матеріалу, підготовці до виконання домашніх завдань, теоретичного опитування в усній або письмовій формах, тестування з теоретичного матеріалу, виконанні індивідуальних завдань тощо.

№ тижня	Вид самостійної роботи	ДФН
		К-сть годин
РОЗДІЛ І. УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ЗАСІБ ПРЕДСТАВЛЕННЯ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ		
1	<i>ВСТУП</i> Опрацювання літератури, електронного конспекту лекцій. Виконання домашніх завдань. Підготовка до усного опитування. Самостійне вивчення питань: – українська мова як державна. Законодавство України про функціонування української мови.	8
3	<i>НАУКОВИЙ СТИЛЬ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ</i> Опрацювання літератури, електронного конспекту лекцій. Виконання домашніх завдань. Самостійне вивчення питань: – історія формування педагогічної / психологічної термінології.	9

5–7	ДИСКУРСИВНІ ПАРАМЕТРИ НАУКОВОГО СТИЛЮ Опрацювання літератури, електронного конспекту лекцій. Виконання домашніх завдань. Самостійне опрацювання питань: – сучасні підходи до поняття «текст» у лінгвістиці; – дискурсивні особливості комунікування педагогічних / психологічних працівників.	10
9–11	КОНСТРУЮВАННЯ НАУКОВОГО ТЕКСТУ Опрацювання літератури, електронного конспекту лекцій. Виконання домашніх завдань. Самостійне вивчення питань: – науковий текст як цілісний комунікативний блок; – дискусійні питання про емоційність, образність та експресивність наукового стилю.	10
13–15	РЕДАГУВАННЯ ПИСЬМОВОГО НАУКОВОГО ТЕКСТУ Опрацювання літератури, електронного конспекту лекцій. Виконання домашніх завдань. Самостійне опрацювання питань: – проблеми перекладу наукових текстів; – причини виникнення помилок під час комп'ютерного перекладу.	10
17	УСНЕ НАУКОВЕ МОВЛЕННЯ Опрацювання літератури, електронного конспекту лекцій. Підготовка домашніх завдань. Самостійне вивчення питань: – дискусія. Підготовка дискусії.	9
<i>Разом:</i>		56

5. Технології та методи навчання

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних і сучасних технологій, зокрема: лекції (з використанням методів проблемного навчання); практичні заняття (з використанням методів лінгвістичного аналізу, порівняльного аналізу, тестових завдань), самостійна робота (індивідуальні завдання) і мають за мету – оволодіння здобувачами спеціальною термінологією і набуття ними практичних навичок створення наукового тексту з використанням різних засобів сучасної української літературної мови. Використання навчального середовища Moodle та програми для організації відеоконференцій Zoom. Необхідні інструменти, обладнання: комп'ютерна техніка, мультимедійний проєктор, екран для проєктору, зошити, ручки. Вимоги до аудиторії для проведення лекцій: мультимедійний проєктор, екран для проєктору.

6. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком освітнього процесу. Контроль за засвоєнням знань із навчальної дисципліни «Академічна мовна культура дослідника» проводиться за такими видами: УО – усне опитування здобувачів – відбувається на практичних заняттях за змістом теоретичного матеріалу, що розглядається на лекціях, та матеріалом, який здобувачі опрацьовують самостійно; ДЗ – перевірка домашніх завдань – використовується на практичних заняттях, перевіряють і оцінюють практичні домашні завдання, виконані на основі опрацьованого теоретичного матеріалу; ПО – письмове опитування – відбувається на практичних заняттях за змістом теоретичного матеріалу, що розглядається на лекціях, та матеріалом, опрацьованим самостійно; КР – контрольна робота – проводиться на практичному занятті, містить письмові завдання, спрямовані на перевірку вмінь і навичок здобувачів, на визначення рівня оволодіння теоретичним матеріалом.

При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються накопичені результати поточного контролю (середньозважений бал з отриманих за усі види робіт оцінок) та результат підсумкового контрольного заходу.

7. Оцінювання результатів навчання здобувачів у семестрі

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за інституційною чотирибальною шкалою. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих здобувачем позитивно, з урахуванням коефіцієнта вагомості. Вагові коефіцієнти визначаються відповідно до структури дисципліни і важливості окремих видів її робіт.

Оцінювання аспірантів денної форми навчання складається з таких елементів: усне опитування, тестовий контроль, завдання СРС, семестровий контроль (залік).

Для практичних занять встановлюється обов'язковий мінімум оцінок, які має отримати аспірант упродовж семестру, щоб виконати програму дисципліни. Засвоєння аспірантом теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється усним опитуванням і тестуванням. Виконання завдань самостійної роботи завершується їх захистом у терміни, встановлені графіком самостійної роботи.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання аспірантів денної форми у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота			Самостійна робота				Семестровий контроль		
Письмове Опитування	Самостійна робота		Контрольна робота	Тестування	ІДЗ			Залік	
1	1	2	1	1	1	2	3	4	За рейтингом
ВК: 0,1	0,2		0,3	0,2	0,2			0	

Пропущене заняття аспірант зобов'язаний відпрацювати у встановлений викладачем термін, але не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичного навчання у семестрі.

Оцінювання роботи аспірантів заочної форми навчання здійснюється шляхом аналізу підготовленої наукової публікації за складовими, аналогічними для аспірантів денної форми навчання.

Усне опитування

Оцінювання знань здобувачів під час практичного заняття здійснюється за такими критеріями:

Оцінка за інституційною шкалою	Узагальнений критерій
<i>Відмінно</i>	Аспірант глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає грамотний, логічний виклад відповіді (як в усній, так і у письмовій формі), якісне зовнішнє оформлення роботи. Аспірант не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки. При відповіді допустив дві-три несуттєві <i>похибки</i> .
<i>Добре</i>	Аспірант виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних задач; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання закономірностей тощо. Відповідь аспіранта має будуватися на основі самостійного мислення. Аспірант у відповіді допустив дві-три <i>несуттєві помилки</i> .

<i>Задовільно</i>	Аспірант виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь аспіранта будується на рівні репродуктивного мислення, Аспірант має слабкі знання структури курсу, допускає неточності і <i>суттєві помилки</i> у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
<i>Незадовільно</i>	Аспірант виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка «незадовільно» виставляється аспіранту, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення дисципліни.

Тестовий контроль

Тестування відбувається письмово. На тестування відводиться 20 хвилин. Правильні відповіді аспірант записує у талоні відповідей. Кожний тематичний тестовий контроль містить 20 завдань. Правильна відповідь за кожне завдання оцінюється в один бал. Відповідність набраних балів за тестове завдання оцінці за інституційною шкалою, що виставляється аспіранту, наведена у таблиці:

Сума балів за тестові завдання	0–11	12–14	15–17	18–20
Оцінка за інституційною шкалою	2	3	4	5

Якщо аспірант отримав незадовільну оцінку, то він має перездати її в установленому порядку, але обов'язково до терміну наступного контролю. У випадку, коли аспірант не виконав індивідуальний план з дисципліни у заплановані терміни без поважних причин, то під час відпрацювання заборгованості при позитивній відповіді йому виставляється оцінка «задовільно».

Аспіранти мають можливість отримати знання з окремих тем дисципліни шляхом неформальної освіти і звернутися із заявою про перезарахування результатів неформальної освіти згідно з Положенням про порядок визнання та перезарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ (<https://bit.ly/3S6OrGt>).

Усі учасники освітнього процесу повинні дотримуватися правил академічної доброчесності (Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у ХНУ) (<https://cutt.ly/PONSU1q>).

Співвідношення вітчизняної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інституційна інтервальна шкала балів	Вітчизняна оцінка, критерії	
A	4,75–5,00	5	Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навичок
B	4,25–4,74	4	Добре – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками
C	3,75–4,24	4	Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками
D	3,25–3,74	3	Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією
E	3,00–3,24	3	Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00–2,99	2	Незадовільно – безсистемність одержаних знань і

			неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00–1,99	2	<i>Незадовільно</i> – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни

8. Питання для самоконтролю результатів навчання

1. Академічна доброчесність – як засадничий принцип наукових досліджень.
2. Активні і пасивні конструкції в наукових текстах.
3. Внутрішньомовні та позалінгвальні чинники процесу запозичення лексики.
4. Генеалогія української мови, її типологічні ознаки, близькостпоріднені мови.
5. Дискурсивні інновації в науковому тексті.
6. Дискурсивні особливості комунікування педагогічних працівників.
7. Дискусії навколо правописних питань в Україні. Зміни до нової редакції українського правопису.
8. Дискусійні питання про емоційність, образність та експресивність наукового стилю.
9. Дискусія. Підготовка дискусії.
10. Доказ, переконування, логічна аргументація, висновки.
11. Жанрові різновиди наукових текстів (анотація, автореферат, монографія, дисертація, реферат, тези, стаття, рецензія).
12. Запозичення зі слов'янських (старослов'янська, польська, чеська та ін.) та неслов'янських (грецька, латинська та ін.) мов.
13. Іншомовна лексика в структурі наукового стилю української літературної мови.
14. Історія зародження і розвитку наукового стилю української літературної мови. Вплив суспільно-політичних чинників на формування наукового стилю.
15. Компресія наукового тексту.
16. Комунікативні стратегії. Інтонаційна виразність наукового мовлення. Пауза в науковому мовленні.
17. Лексичні особливості текстів наукового стилю.
18. Лексичні помилки: змішування паронімів, мовленнєва недостатність і надмірність.
19. Лінгвальні засоби маркування інтертекстуальності науковця.
20. Мовна майстерність. Мовна компетенція.
21. Мовні засоби впливу на адресата.
22. Мовні засоби організації інформації в наукових текстах з проблем педагогіки.
23. Мовні норми.
24. Наукова конференція. Науковий діалог.
25. Науковий дискурс.
26. Науковий текст як результат когнітивно-комунікативної діяльності науковця.
27. Науковий текст як форма існування наукових знань.
28. Науковий текст як цілісний комунікативний блок.
29. Наукові заходи та їх роль у розвитку наукової мови.
30. Негативні тенденції у використанні запозиченої лексики у сучасному науковому дискурсі.
31. Ознаки запозиченої лексики. Запозичення в наукових текстах зі спеціальності «Освітні, педагогічні науки». Ознаки освоєння іншомовного слова.
32. Особливості вживання дієприкметників в українській мові.
33. Оцінка в науковому тексті як презентант позиції автора.
34. Педагогічна термінологія у структурі термінологічної лексики української мови. Історія формування педагогічної термінології.
35. Педагогічний дискурс. Специфіка сучасного педагогічного дискурсу.
36. Помилки у вживанні фразеологічних зворотів, синонімів, неправильне використання запозиченої лексики.
37. Поняття про мовну особистість. Мовна особистість доповідача.
38. Поняття про смислову структуру наукового тексту.

39. Поняття про українську літературну мову.
40. Прийоми виголошення доповіді й привернення уваги слухачів.
41. Причини виникнення помилок під час комп'ютерного перекладу.
42. Проблеми перекладу наукових текстів.
43. Специфіка наукових текстів спеціальності «Освітні, педагогічні науки».
44. Специфіка науково-навчального тексту спеціальності «Освітні, педагогічні науки».
45. Сильова диференціація сучасної української літературної мови. Підстили наукового стилю.
46. Сучасні підходи до поняття «текст» у лінгвістиці.
47. Творення форм ступенів порівняння прикметників.
48. Текст і дискурс: співвідношення понять.
49. Термінологічна лексика як ознака наукового стилю.
50. Термінологія спеціальності «Освітні, педагогічні науки».
51. Типи і структура лексикографічних праць.
52. Типові помилки у вживанні прийменників.
53. Українська мова у сфері науки.
54. Українська мова як державна. Законодавство України про функціонування української мови.
55. Усна комунікація в науковому дискурсі.
56. Усна наукова доповідь і виступ.
57. Феномен інтертекстуальності в науковому тексті.

9. Методичне забезпечення

1. Горошкіна О., Груба Т. Українська наукова мова: теорія і практика : навч.-метод. посібник. Суми : Університетська книга, 2023. 108 с.

10. Рекомендована література

ОСНОВНА

1. Академічне письмо : навч. посібник / уклад. Ревуцька С. К., Зінченко В. М. Кривий Ріг, 2019. 130 с.
2. Методологія дисертаційного дослідження. Мовні особливості наукового стилю : навч. посібник / упор. Чорний І. В., Перцева В. А., Голопич І. М. Харків : ХНУВС, 2019. 272 с.
3. Селігей П. О. Світло і тіні наукового стилю. Київ : ВД «Києво-могилянська академія», 2016. 627 с.

ДОДАТКОВА

1. Баган М. П. Експресивність сучасного українськомовного наукового дискурсу: межі можливого. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету*. Серія : Філологія. 2017. Т. 20, № 1. С. 9–17. (http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vknl_u_fil_2017_20_1_3)
2. Городенська К. Українське слово у вимірах сьогодення / Ін-т укр. мови НАН України. Київ : КММ, 2014. 124 с.
3. Колоїз Ж. В. Українська наукова мова : [практикум]. Кривий Ріг : КДПУ, 2017. 135 с.
4. Семенов О. М. Культура наукової української мови : навч. посібник. Київ : ВЦ «Академія», 2010. 216 с.
5. Сурмін Ю. П. Наукові тексти: специфіка, підготовка та презентація : навч.-метод. посіб. Київ : НАДУ, 2008. 184 с.
6. Українська наукова мова : навч.-метод. посібн. / уклад. О. Зелінська, Т. Тищенко ; МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. Умань : ВПЦ «Візаві», 2021. 221 с.
7. Український правопис / НАН України, Ін-т мовознавства ім. О. Потебні; Ін-т української мови. Київ : Наук. думка, 2019. 392 с.
8. Шкіцька І. Ю. Основи академічної доброчесності : навч.-метод. посібн. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 64 с.
9. Bailey S. Academic writing: a handbook for international students. London, New York : Routledge, 2011. 314 p.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Національна бібліотека України імені В. Вернадського. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>.
2. Онлайновий сервіс пошуку плагіату UNICHECK. URL: <https://unicheck.com/uk-ua/free-plagiarism-checker-online>.
3. Український лінгвістичний портал «Словники України» online. – Режим доступу: <https://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>
4. Український правопис. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/%202019.pdf>

Опис дисципліни (анотація)
Академічна мовна культура дослідника

Тип дисципліни	Обов'язкова
Освітній рівень	Третій (освітньо-науковий)
Мова викладання	Українська
Семестр	Перший
Кількість встановлених кредитів ЄКТС	3,0
Форми навчання, для яких викладається дисципліна	Денна

Результати навчання. Аспірант, який успішно завершив вивчення дисципліни, має знати критерії наукового стилю, на високопрофесійному рівні володіти навичками усної та писемної наукової комунікації українською літературною мовою, створювати наукові тексти різних жанрів відповідно до норм сучасної української літературної мови.

Зміст навчальної дисципліни. Вступ. Науковий стиль сучасної української літературної мови. Дискурсивні параметри наукового тексту. Конструювання наукового тексту. Редагування письмового наукового тексту. Усне наукове мовлення.

Запланована навчальна діяльність: лекції – 17 год., практичні заняття – 17 год., самостійна робота – 56 год., разом – 90 год.

Форми (методи) навчання: лекції (з використанням методів проблемного навчання і візуалізації); практичні заняття (з використанням методів лінгвістичного аналізу, порівняльного аналізу), самостійна робота (індивідуальні завдання).

Форми оцінювання результатів навчання: усне опитування, перевірка домашніх завдань, письмове опитування, тестовий контроль.

Вид семестрового контролю: залік.

Навчальні ресурси:

1. Горошкіна О., Груба Т. Українська наукова мова: теорія і практика : навч.-метод. посібник. Суми : Університетська книга, 2023. 108 с.
2. Методологія дисертаційного дослідження. Мовні особливості наукового стилю : навч. посібник / упор. Чорний І. В., Перцева В. А., Голопич І. М. Харків : ХНУВС, 2019. 272 с.
3. Селігей П. О. Світло і тіні наукового стилю. Київ : ВД «Києво-могилянська академія», 2016. 627 с.
4. Модульне середовище для навчання MOODLE. Доступ до ресурсу: <https://msn.khnu.km.ua>.
5. Електронна бібліотека університету. Доступ до ресурсу: <http://lib.khnu.km.ua>

Викладач: к. філол. наук, доц. Денисюк В. В.